دوره‌ی اول سه‌تار

ردیف استاد ابوالحسن صبا

دستگاه‌های ماهور و همایون

ویرایش

حسین مهرانی

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران ۱۳۹۷

فهرست

مقدمه ۷

نشانه‌ها و اختصارات ۸

دستگاه ماهور ۱۳

چهارمضراب ۱۴

درآمد بنفشه ۲۰

درآمد قدیم ۲۲

خسروانی ۲۳

مجلس‌افروز ۲۴

درآمد دلکش ۲۵

چهارمضراب ۲۶

دلکش ۲۸

نهیب ۳۰

عراق ۳۲

محیّر ۳۳

آشوراوند ۳۳

اصفهانک ۳۳

بسته‌نگار ۳۴

حزین ۳۴

کرشمه ۳۵

زنگوله ۳۶

راک ۳۷

صفیر راک ۳۸

راک عبدالله ۳۹

فرود ۴۰

دستگاه همایون ۴۱

چهارمضراب ۴۲

مقدمه ۴۴

درآمد چهارگاه ۴۶

مَوالیان ۴۶

درآمد اول ۴۷
درآمد دوم ۴۸
زنگ شتر ۴۹
چکاوک ۵۰
طرز ۵۲
فرود ۵۲
بیداد ۵۴
پنجه‌موره ۵۵
نی‌داوود ۵۶
فرود ۵۷
باوی ۵۹
چهارمضراب ۵۹
ابوالچپ ۶۱
لیلی و مجنون ۶۲
راوندی ۶۳
نوروز عرب ۶۴
نوروز صبا ۶۵
نوروز خارا ۶۶
نفیر فرنگ ۶۸
فرنگ ۶۹
شوشتری ۷۰
راز و نیاز ۷۱
بختیاری ۷۲
مؤالف ۷۲
فرود ۷۳

مقدمه

این کتاب که شامل دستگاه‌های ماهور و همایون است قبلاً توسط ابوالحسن صبا نگارش و توسط منتخب صبا ـ با عنوان *دوره‌ی اول سه‌تار و تار* ـ منتشر شده است. وجود کاستی‌هایی چون عدم وضوح جمله‌بندی‌ها و دسته‌بندی‌های مُتیف‌ها در فیگور مُلدی‌ها، اشتباه بودن انگشت‌گذاری‌ها و مشخص نبودن مضراب‌ها در جاهایی و همچنین نامفهوم بودنِ تکنیک‌هایی مانند ریز، تکیه، تریل، کندن، شَلال و غیره که در کتاب صبا هیچ توضیحی برای‌شان نیامده است باعث شد تا این کتاب ضمن تجدید چاپ، بازنگری شود. به عنوان مثال نشانه‌ی تکیه برای سه نوع تکنیکِ کندن، تکیه و تریل به کار گرفته شده و مشخص نیست در کجا و از کدام یک از این تکنیک‌ها باید استفاده شود. شرح این موضوع در بخش نشانه‌ها آمده است.

با توجه به اینکه ردیف سه‌تار صبا توسط خود استاد اجرا نشده، توضیح و تشریح موارد یادشده به صورت قطعی کاری بسیار دشوار است. بنابراین با توجه به اجراهای صبا در تک‌نوازی‌ها و نمونه‌های ضبط شده از آثار او سعی کردم موارد مذکور را تا حدودی روشن سازم و مطالبی را که به نظرم رسیده است مطرح کنم تا هنرجویان و نوازندگان بتوانند از آن بیشتر بهره‌مند شوند.

از مدیر محترم موسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور جناب محمد موسوی به خاطر انتشار این اثر نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

حسین مهرانی
۱۳۹۷